

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: <b>MEHNAT MUHOFAZASI PSIXOLOGIYASI</b>		
Fan kodi: <b>B606MMPE</b>	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 4	davomiyligi: 1 semestr
Kafedra: Sanoat ekologiyasi		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (kimyo va oziq-ovqat sanoati)		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Raxmatullayeva Nigora Turgunovna		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 1 2 0	Email: : nigora71@gmail.com	
Fan seminar mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari):		
Prerekvizitlar: <b>Kimyo sanoati va Tanlov turi: majburiy fan umumta'lim kadrlarni tayyorlash</b>		
<p><b>Fanning qisqacha bayoni:</b> Bo'lajak mutaxassislariga xavfsizlik psixologiyasini ilmiy asosini o'rgatib berish, talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish vazifalarini o'zlashtirish, mehnat jarayonida yuzaga keladigan xavflarning kelib chiqish sabablari, xususiyatlari va oqibatlarini tekshirish, o'rganish va taxlil qilish choralarini bilish va xayotga tadbqiq qilishni o'rgatishdan iborat.</p>		

**Fanning maqsadi:** Talabalarga ishlab chiqarish xavfini aniqlash va sanoat xavflarini boshqarish tizimi sharoitida mehnat xavfsizligi psixologiyasiga mos keladigan mehnat psixologiyasining asosiy, umumiy va kasbiy terminologiyasini belgilashi, ta'riflashi va tavsiflashi mumkin. Talabalar professional va psixologik diagnostika yordamida kelajakdagi va mavjud xodimlarning taxminlarini, zaxiralarini va xavflarini tahlil qilish sabablarini o'rganish va ko'rsatkichlarini taxlil qilishni o'rgatishdan iborat. "Ishlab chiqarishda ergonomika" fani inson omilini zamonaviy ishlab chiqarish jarayonlariga qanday bog'liqligini o'rganadi, inson–texnika–muhit sistemasida optimal ish sharoitlari uchun sistemadagi mavjud muammolarni, yangi texnika va texnologiyalar ishlab chiqishda, tegishli ish sharoitlarini yaratishda inson faktorini o'rganadi, ma'lum sharoitlarda texnika va mashinalarni boshqarayotgan inson faktorini o'rganadi

**Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:**

- Hozirgi bosqichda mehnat psixologiyasining asosiy vazifalari, korxonada mehnat muxofazasini tashkil qilish bo'yicha ishlarni olib borish, ishlab chiqarish faoliyatida yuzaga keladigan stresslar va ularni o'rganish; ishlab chiqarish jarayonlarida xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish tartibi 61020200 – Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ixtisosligining hozirgi zamon talablari, ixtisoslikning mazmun mohiyatini **haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi;**  
Ishlab chiqarish korxonalarida Mehnat muhofazasi psixologiyasi va ergonomikani rivojlantirish va ishlab chiqarishda vujudga keladigan muammolarni xal etish, kimyo korxonalarida mehnat muhofazasi shart- sharoitlarini yaratishda, talabalar mustaqil ravishda o'z xissalarini qo'shish uchun mehnatni muzofaza qilish chora-tadbirlari, usullari, ishlab chiqarish tarmoqlarida xavfsiz ish sharoitini tashkil etish to'g'risida **ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.**
- Xavfsiz mehnat sharoitini ta'minlash sohasida qabul qilingan qonun hujjatlari va boshqa meyoriy-huquqiy hujjatlarning asosiy talablarini; xavfli va zararli ishlab chiqarish omillarining bartaraf qilish bo'yicha yo'riqnomalar instruksiyalar ishlab chiqish; Mehnatni muhofaza qilish chora- tadbirlarini tashkillashtirish, korxonalaridagi xavfli omillarni bartaraf qilish texnikaviy va tashkiliy chora-tadbirlar **to'g'risida aniq malakalarga ega bo'lishi kerak;**

### **Ma'ruza mashg'ulotlari**

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

### **Amaliy mashg'ulotlar**

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi, mashg'ulotlar interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

### **Mustaqil ta'lim**

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish

<b>№</b>	<b>Fan mavzulari</b>	<b>Ma'ruza soatlar hajmi</b>	<b>Amaliy mashg'ulot soatlar hajmi</b>	<b>Mustaqil ta'lim soatlari</b>
1	Umumiy psixologiya va mehnat psixologiyasi, ergonomika, mehnat xavfsizligi psixologiyasi	2		3
2	Ish joyining ergonomikasini o'rganish.		2	3
3	Boshqaruv psixologiyasi, menejment va tashkiliy madaniyat.	2		3
4	Mehnat muhofazasi bo'limlari faoliyatini va hujjatlarni yuritishni o'rganish. Kasblar tasnifi.		2	3
5	Shaxsning psixologik talqini, odamlar o'rtasidagi farqlar.	2		3
6	Mehnat muhofazasi tadbirlarining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini hisoblash.		2	3
7	Xodim va uning ish salohiyati, xodimlarni tanlash asos: ishni tahlil qilish, malaka va ish faoliyatini nazorat qilish.	2		3
8	Xavfsizlik texnikasi bo'yicha yo'riqnomala		2	3
9	Xodimlarni ish jarayoniga jalb qilish, ish joyidagi odamlarni baholash shartlari va imkoniyatlari.	2		3
10	Xavfsizlik texnikasi va ishlab chiqarish sanitariyasi bo'yicha ko'rsatmalar tuzish.		2	3
11	Inson mehnatini cheklovchi kasalliklar va shkastlanishlar.	2		3
12	Ishlab chiqarish korxonalaridagi baxtsiz hodisalarni tekshirish va hisobga olish.		2	3

13	Xodimlarni o'zini o'zi bilish va shaxsiy rivojlanishi, mehnat xatti-harakatlarini tahlil qilish va o'zgartirish.	2		3
14	Baxtsiz hodisalarni tahlil qilish uslublari va jarohatlanish ko'rsatkichlarini aniqlash.		2	3
15	Ishchi guruh va jamoaviy ish.	2		3
16	Ta'lim muassasalarida o'quv-tarbiya jarayonida o'quvchilar va talabalar bilan yuz bergan baxtsiz hodisalarni tekshirish va hisobga olish tartibini o'rganish.		2	3
17	Tashkiliy muhitdagi aloqa, ijtimoiy aloqa va tashkilotdagi aloqa.	2		3
18	Tibbiy oldini olish chora-tadbirlarini tashkil qilish.		2	3
19	Muzokaralar uchun muhim bo'lgan shaxsiy xususiyatlar.	2		3
20	Ishlab chiqarishda ergonomika" fanning asosiy mazmuni va tarkibiy qismlari bo'yicha interaktiv		2	3
21	Ergonomikaning fazoviy-antropometrik mosligi	2		3
22	Ishlab chiqarish bo'limlari, xonalari va ish o'rinlarini axamiyati va maqsadi..		2	3
23	Ish muammolarini, ziddiyatlarini va ularning echimlarini hal qilish.	2		3
24	Jarohatlanish sabablarini bartaraf qilish uslublari.		2	3
Jami		24	24	72

## Adabiyotlar

### Asosiy adabiyotlar

1. Legankova, O. V. Teoriya i metodika professionalnoy deyatelnosti psixologa: psixologiya truda i ergonomika [Elektronnyy resurs] : ucheb.-metod. kompleks O. V. Legankova, A. V. Kovalevskaya Repozitoriy BGPU. – Rejim dostupa: <http://elib.bspu.by/handle/doc/698> Data dostupa:05.06.2019.
2. Psixologiya : ucheb.-metod. posobiye dlya studentov uchrejeniy vyssh. obrazovaniya spetsialnosti 1-08 01 01 «Professionalnoye obucheniye (po napravleniyam)» / pod obsh. red. I. I. Lobacha. – Minsk : Belarus. nas. texn. un-t, 2017. – 186 s.
3. O'.R Yo'ldoshev va b. Mehnatni muhofaza qilish.O'quv qo'llanma -T.: Mehnat, 2005.
4. Psixologiya truda: uchebno-metodicheskoye posobiye k provedeniyu prakticheskix zanyatiy dlya studentov spetsialnosti 1-08 01 01 "Professionalnoye obucheniye" / Ministerstvo obrazovaniya Respubliki Belarus, Belorusskiy natsionalnyy texnicheskii universitet, Kafedra "Psixologiya". – Minsk : BNTU, 2017. – 237 s.
5. Yuldashev O'.R., Djaborova Sh.G., Xasanova O.T. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik – T.: "Iqtosodiyot", 2014.-268 b.

### Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-son «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi farmoni.

2. “Mehnat Kodeksi”. O‘zbekiston Respublikasining qonun hujjatlari to‘plami. –T.: 2005 y., 37-38 - son.
3. Ergonomika: uchebnoye posobiye dlya studentov uchrejdeniy vysshego obrazovaniya po spetsialnostyam "Psixologiya truda, inzhenernaya psixologiya, ergonomika", "Upravleniye bezopasnostyu proizvodstvennykh processov", "Oxrana truda": v 2 ch. / L. A. Vaynshteyn. – Minsk : BGUIR, 2018.

**Axborot manbaalari**

4. [www.technology.ru](http://www.technology.ru)
5. [www.ziyonet.uz](http://www.ziyonet.uz)
6. [www.lex.uz](http://www.lex.uz)
7. [www.mintrud.uz](http://www.mintrud.uz)

**Kontakt soatlari\*:** mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma’lumotlar va turli materiallar bo‘yicha savollarga quyidagi grafik asosida o‘qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

<b>№</b>	<b>Kun</b>	<b>Vaqt</b>	<b>Xona</b>
1.	Shanba	10.00 – 12.00	2/204
2.	Shanba	10.00 – 12.00	2/204